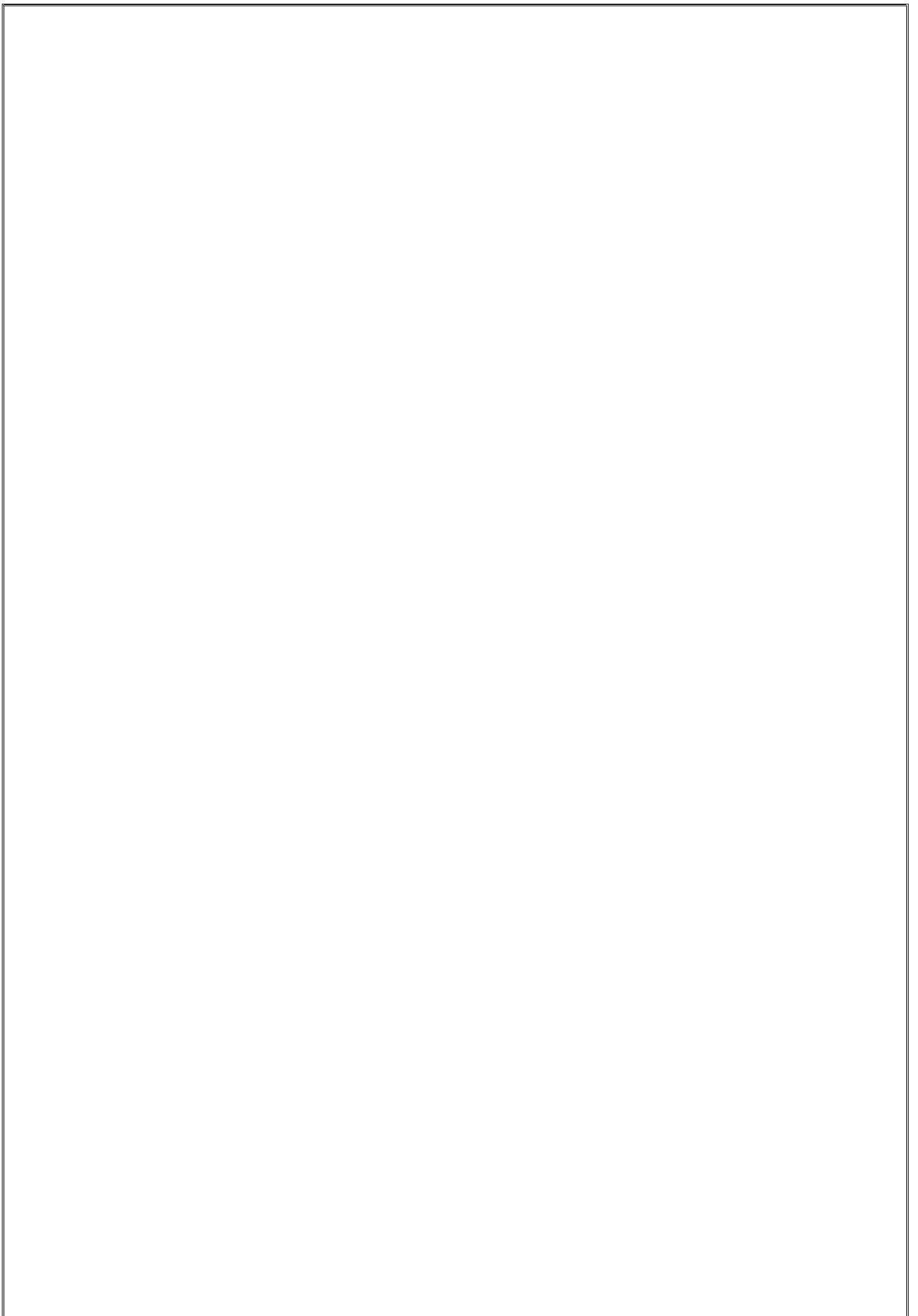

2018
2019

Kumluca Rehberlik ve Araştırma
Merkezi Hizmet Bölgesi (Demre,
Elmalı, Finike, Kaş, Kumluca)
Akran Zorbalığı Araştırması Sonuç
Raporu

KUMLUCA REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

ARAŐTIRMANIN BETİMSEL ÖZELLİKLERİ:

Hazırlayanlar:

Mustafa Şamil ŞEN

Halil ÖZENİR

Özgür USTA

Güliden ZORLU

Yasin ŞEN

Pınar KOÇYİĞİT

Esmegül KUŞCU

KONUSU VE AMACI

Kumluca Rehberlik ve Araştırma Merkezi Hizmet Bölgesindeki ortaokullarda akran zorbalığının araştırılarak araştırma sonuçlarına göre uygun çözümlerin geliştirilmesi amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEM

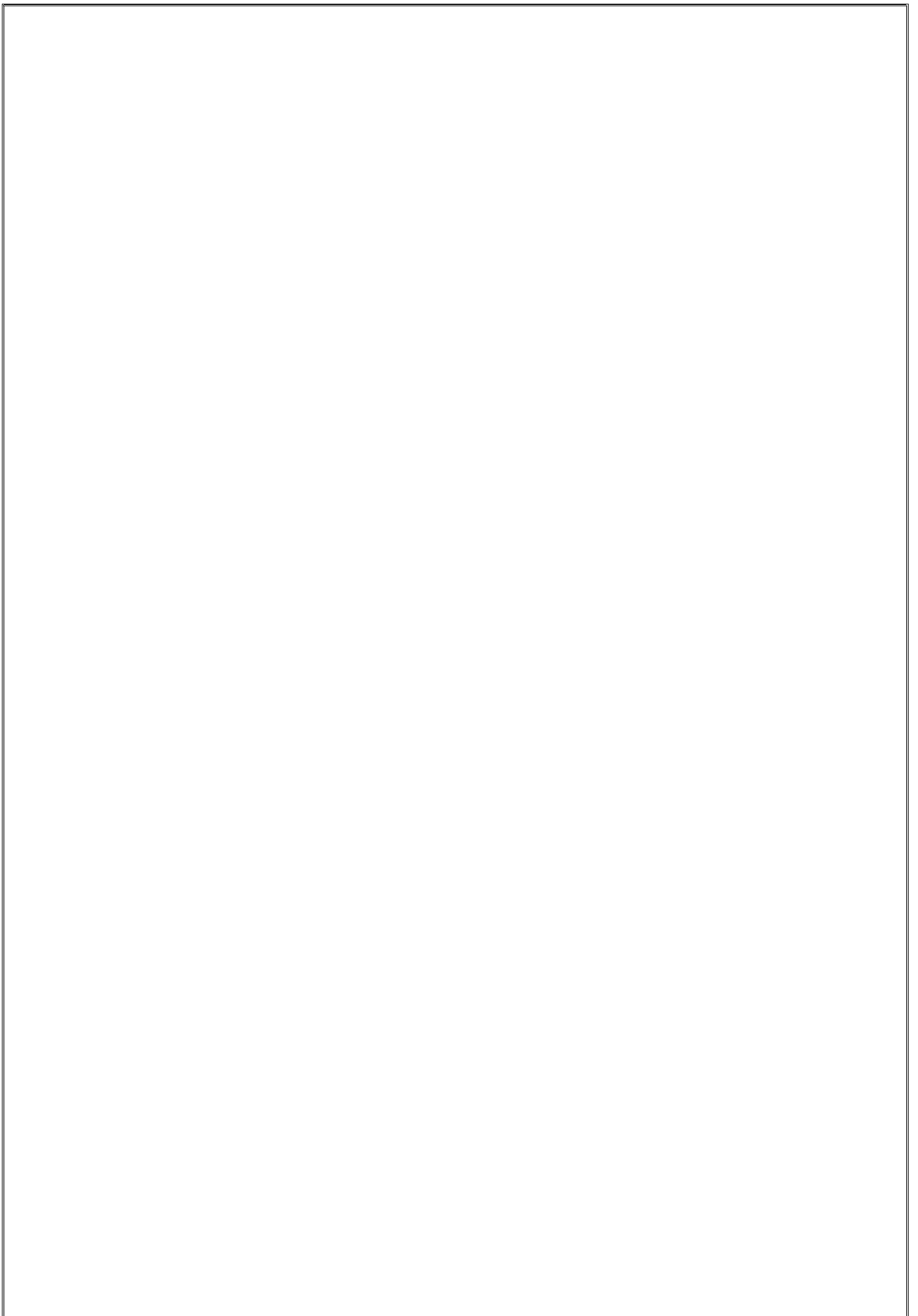
Kumluca Rehberlik ve Araştırma Merkezi hizmet bölgesindeki rehberlik öğretmeni olan ortaokullarda merkezimiz internet sitesinde yayınlanan “Akran Zorbalığı Ölçeği”nin rehberlik öğretmenlerince rastgele seçilen 10 öğrenciye uygulanmasıyla online olarak toplam 230 öğrenciye uygulanmıştır.

Ölçek farklı 26 akran zorbalığı davranışı içeren problem alanına ilişkin soru ve bunların sıklıkları ile bu davranışların genelde hangi cinsiyet tarafından sergilendiğine ilişkin 1 sorudan oluşmaktadır.

Ölçekte ayrıca yaş, cinsiyet, sınıf, anne-baba eğitim durumu, ilçe gibi demografik bilgileri içeren sorulara da yer verilmiştir.

ÖLÇÜT

Ölçekte akran zorbalığı davranışı içeren problemleri tanımlayan “bir kez” ve/ya “birden fazla” maruz kaldığını söyleyen öğrenciler toplam öğrenci sayısının %25’i veya üzeri ise bu problemleri tanımlayan davranış öncelikli kabul edilmiştir.

A. Beni çeşitli vurucu ve kırıcı aletlerle tehdit ederler

Uygulanan akran zorbalığı anketine göre **“Beni çeşitli vurucu ve kırıcı aletlerle tehdit ederler.”** sorusuna ankete katılan toplam 230 kişinin 8 i bir kere, 5 kişi ise birden fazla cevabını vermiştir.

B. Bana çirkin saldırıda bulunurlar

Uygulanan akran zorbalığı anketine göre **“Bana çirkin saldırıda bulunurlar.”** sorusuna ankete katılan toplam 230 kişinin 20 si bir kere, 9 kişi ise birden fazla cevabını vermiştir.

C. Üstümü başımı kirletirler

Uygulanan akran zorbalığı anketine göre **“Üstümü başımı kirletirler.”** sorusuna ankete katılan toplam 230 kişinin 19 u bir kere, 5 kişi ise birden fazla cevabını vermiştir.

D. Bana yumruk atarlar

Uygulanan akran zorbalığı anketine göre **“Bana yumruk atarlar.”** sorusuna ankete katılan toplam 230 kişinin 22 si bir kere, 11 kişi ise birden fazla cevabını vermiştir.

E. Herhangi bir nedenden dolayı benimle alay ederler

Uygulanan akran zorbalığı anketine göre **“Her hangi bir nedenden dolayı benimle alay ederler.”** sorusuna ankete katılan toplam 230 kişinin 71 i bir kere, 39 kişi ise birden fazla cevabını vermiştir.

230 öğrenci içerisinde, 71 öğrenci “bir kere”, 39 öğrenci ise “birden fazla” maddesini işaretlemiştir. Bu maddede “birden fazla” seçeneğini işaretleyen öğrencilere bakıldığında Finike ilçemizde diğer ilçelere nazaran anlamlı bir farklılık vardır.

Finike’de katılımcı öğrencilerin %33’ü “birden fazla” seçeneğini işaretlemiş iken Finike’den sonra bu seçeneğin en çok işaretlendiği İlçemiz Demre’de bu oran

%18’dir. Diğer ilçelerde bu oran şöyledir: Elmalı: %16,6 , Kaş: 10 , Kumluca: 14

Maddenin işaretlenmesinde cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ancak yaş ve sınıf düzeyleri açısından yaş ve sınıf düzeyleri arttıkça maddenin işaretlenme oranının da arttığı görülmüştür. Yaş ve sınıf düzeylerine göre maddenin (birden fazla seçeneğinin) işaretlenme oranları şöyledir:

11 yaşındaki öğrencilerde “birden fazla” işaretleme oranı %10 iken diğer yaş gruplarında şöyledir: 12 yaş: %18 , 13 yaş: %16,9 , 14 yaş: %22 15 yaş: %0 (uygulama grubunda 15 yaşında sadece 4 öğrenci vardır). Bu maddede “birden fazla” seçeneğini işaretleyen öğrencilerin sınıf seviyeleri ise şöyledir: 5. Sınıf: % 6,8 , 6. Sınıf: 15,5 , 7. Sınıf: %18,5 ve 8. Sınıf: % 20,9 .

Olası Nedenler ve Etkileri:

Özellikle ortaokul dönemi çocuklarının gelişim dönemi özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, çocukların alay etme davranışının en etkili nedenlerinden birisi sosyal çevresindeki yaşantıları ve aile içindeki iletişimindeki olumsuz rol modeller olduğunu söyleyebiliriz. Çocuğun sosyal çevresinde sürekli değersizlik hissi uyandıran dalga geçme küfür gibi davranışların tekrarlanması dalga geçme davranışını oluşturur.

Çocuğun kendine güven duygusu zedelenir. Çocuk okula gitmek, sokağa çıkmak istemez. Alay eden çocuğa karşı öfke duyar. Bazen bu öfkesini şiddet olarak dışa vurabilir. Bazen de öfkesini aile içinde boşaltır, daha sinirli agresif ve huzursuz olur. Sürekli alay edilmek çocuk olarak duygusal bir travmadır. O dönemdeki etkisi yanında uzun dönemde travmanın etkisi ortaya çıkabilir. Kişilik yapılanmasında ağır hasarlar oluşturur.

Öte yandan alay edilen çocuk üzüntüsünü bazen içinde yaşar, dışa vuramaz. Bunu ailesi ile paylaşmaktan dahi çekinebilir. Onların gözünde de küçük düşmek istemez. Ancak ilgili bir aile çocuğun hal ve davranışlarından mutsuz ve huzursuz olduğunu anlar. Çocuğun arkadaşının olmaması, okula gitmek istememesi ilk belirtilerdir."

Öneriler:

Arkadaşları arasında alay konusu olan çocuklara ailenin destek olması gerekir. Ebeveynlerin, alay edilen çocuklara karşı, 'Bunda üzülecek bir şey yok', 'Yok bir şeyin onlar seni kıskanıyor' gibi söylemler çocuğun sadece üzüntüsünü artırıyor. Bu geçişirme çabalarını çocuğun duygularını anlamaktan uzak, empatiden yoksun tavırlar olarak görülür.

Bu nedenle çocuğun bu durumla başa çıkabilmesi için ailenin empatik bir dil kullanması ve yapıcı olması gerekmektedir. Ayrıca ailelere bu konularla ilgili özellikle çocukla iletişim konusunda eğitimlerin verilmesi daha faydalı olacaktır.

F. Konuşma biçimimle alay ederler

Uygulanan akran zorbalığı anketine göre "**Konuşma biçimimle alay ederler.**" sorusuna ankete katılan toplam 230 kişinin 24 ü bir kere, 19 kişi ise birden fazla cevabını vermiştir.

G. Canımı acıttılar.

Uygulanan akran zorbalığı anketine göre "**Canımı acıttılar.**" sorusuna ankete katılan toplam 230 kişinin 34 ü bir kere, 16 kişi ise birden fazla cevabını vermiştir.

H. Bana küfür ederler

Uygulanan akran zorbalığı anketine göre "**Bana küfür ederler**" sorusuna ankete katılan toplam 230 kişinin 28 i bir kere, 39 kişi ise birden fazla cevabını vermiştir.

230 öğrenci içerisinde, 28 öğrenci "bir kere", 39 öğrenci ise "birden fazla" maddesini işaretlemiştir. Bu maddede "birden fazla" seçeneğini işaretleyen öğrencilere bakıldığında Demre ilçemizde diğer ilçelere nazaran olumlu yönde anlamlı bir farklılık vardır.

Demre'de katılımcı öğrencilerin hiçbiri (%0) "birden fazla" seçeneğini işaretlememiş iken Demre'den sonra bu seçeneğin en az işaretlendiği İlçemiz Kumluca'da bu oran %12,5'dur. Diğer ilçelerde bu oran şöyledir: Elmalı: % 20, Finike: %36 ve Kaş: %17.

Maddenin işaretlenmesinde cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Yaş ve sınıf düzeyleri açısından yaş ve sınıf düzeyleri açısından bakıldığında 5. Sınıf öğrencilerinin "bir kereden fazla" seçeneğini işaretlemelerinin yok denecek kadar az olması (%2) dışında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Yaş ve sınıf düzeylerine göre maddenin (birden fazla seçeneğinin) işaretlenme oranları şöyledir: 11 yaş: 16,6, 12 yaş: %22,9, 13 yaş: %15, 14 yaş: %8,8 15 yaş: %25 (uygulama grubunda 15 yaşında sadece 4 öğrenci vardır). Bu maddede "birden fazla" seçeneğini işaretleyen öğrencilerin sınıf seviyeleri ise şöyledir: 5. Sınıf: % 2, 6. Sınıf: 3, 7. Sınıf: %13,5 ve 8. Sınıf: % 14.

Olası Nedenler ve Etkileri:

Çocuklar çoğu zaman anlamını bilmeden, dikkat çekmek ve öfkesini göstermek için küfür edebilmektedir. Ebeveynler ya da çocuğun çevresi küfrü bir öfke biçimi

olarak kullanıyorsa çocuk da öfkesini ifade biçimi olarak bu yolu öğrenecektir.

Bazen küfür dikkat çekmenin, konuşmaya etkileyici bir hava katmanın aracı olarak kullanılmaktadır. Çocuklarda da dikkat çekme arzusu fazladır. Yetişkinlerin de sözlerine dikkat çekmek için küfrü kullanmaları çocuklar tarafından kolayca benimsenmekte ve model alınmaktadır.

Ayrıca çocuk bu şekilde küfrü yetişkin olmanın bir sembolü olarak algılayabilir ve akranlarından bir üstünlük göstergesi olarak da kabul edebilir.

Özellikle olumlu davranışlarıyla yeteri kadar ilgi çekmeyip, takdir edilmeyen çocuk, ilgi çekmek için olumsuz davranışlara yönelebilir. Varlığını ancak bu tür davranışlarla ortaya koyacağına inanırsa, küfür gibi olumsuz davranışları tekrarlar. Bu nedenle ebeveynler iyi ve olumlu davranışları sıradan, doğal şeyler gibi karşılamayıp, çocuğa gereken takdir ve ilgiyi göstermelidir.

Öneriler:

Çocuklara öfke yönetimi ve öfkeyi ifade etme biçimleri konusunda eğitimler verilmeli, öfkenin insani ve normal bir duygu olduğu ancak öfkenin istendik bir şekilde edilmesi gerektiği öğretilmelidir.

Çocukların öfkeyi ifade biçimlerini öğrenmesinde çocuğun aile, arkadaş, öğretmen gibi tüm sosyal çevresi göz önünde bulundurulmalıdır.

Ailesi ve sosyal çevresi küfür kullanmıyor ancak çocuk küfür öğrenip söylüyorsa ani tepkilerden kaçınarak önce anlamını bilip bilmediği kontrol edilmelidir. Büyük olasılıkla bir filmde, televizyonda, bir şarkı sözünde veya bir arkadaşından

duymuştur ve anlamını bilmiyordur. Ona sınırlı olduğu için bu kelimeyi kullandığını, bunun hoş bir ifade şekli olmadığını ve sınırlı olmayı başka şekillerde de ifade edebileceğini anlatmak en doğru yoldur. Sert bir yaklaşımla çocuğu bastırmak, o davranışı engellese bile niçin söylememesi gerektiğini öğrenmediğinden uygun bir yaklaşım değildir.

Çocuğun olumlu ifade tarzları, istendik davranışları, başarıları vs takdir edilmeli bu davranışlar pekiştirilmelidir. Çocuk olumlu yönleri ile öne çıkabildiğini ve kendini gösterebileceğini görmelidir. Kendini küfür gibi davranışlarla ispatlama gereği duymamalıdır.

Başkalarına ve ya kendisine yapılan küfür gibi istenmeyen davranışları önleyebilmek adına çocuğun öğretmenleri ve ailesi ile okul rehberlik servisinin işbirliği çok önemlidir. Bu konularla ilgili okulda öz saygı ve iletişim becerileri eğitimleri yapılması daha faydalı olacaktır.

I. Bana Tükürürler

Uygulanan akran zorbalığı anketine göre "**Bana Tükürürler.**" sorusuna ankete katılan toplam 230 kişinin 16 sı bir kere, 4 kişi ise birden fazla cevabını vermiştir.

İ. Arkadaşlarımı bana karşı kıskırtmaya çalışırlar

Uygulanan akran zorbalığı anketine göre "**Arkadaşlarımı bana karşı kıskırtmaya çalışırlar**" sorusuna ankete katılan toplam 230 kişinin 36 i bir kere, 36 kişi ise birden fazla cevabını vermiştir.

230 öğrenci içerisinde, 43 öğrenci "bir kere", 38 öğrenci ise "birden fazla" maddesini işaretlemiştir. Bu maddede "birden fazla" seçeneğini işaretleyen

öğrencilere bakıldığında Finike ilçemizde diğer ilçelere nazaran anlamlı bir farklılık vardır.

Finike’de katılımcı öğrencilerin %36’sı “birden fazla” seçeneğini işaretlemiş iken Finike’den sonra bu seçeneğin en çok işaretlendiği İlçemiz Kaş’ta bu oran %14’tür. Diğer ilçelerde bu oran şöyledir: Demre: %5, Elmalı: % 13 ve Kumluca: %12.

Maddenin işaretlenmesinde cinsiyet, yaş ve sınıf düzeyi açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Olası Nedenler ve Etkileri:

Kışkırtma davranışı genellikle çocuklar arasında şakalaşma, yalan söyleme kıskanma gibi olumsuz davranışlarla ilgilidir. Bazı çocuklar arkadaşlarının başarısını veya herhangi bir özelliğini kıskanabilir veya bunu alay konusu yapabilirler.

Öneriler:

Bu konuyla ilgili okullarda rehberlik servisinin veli, öğretmen ve öğrencilere yönelik bireysel farklılıklara saygı, çatışma çözme ve etkili iletişim konulu eğitimler yapması daha faydalı olacaktır. Ayrıca akran zorbalığına maruz kalan çocuklarda sinirlenme ve kışkırtma eğilimi daha fazla görülmektedir. Olumlu akran ilişkilerine yönelik çalışmaların yapılması, özellikle şiddet gören ve şiddete meyilli çocukların tespitinin yapılması ve problem alanlarına yönelik okul rehberlik servisi tarafından görüşmelerin ve yönlendirmelerin yapılması çocukların sosyal uyum ve gelişimleri açısından daha faydalı olacaktır.

J. Hakkımda yalan söylerler

Uygulanan akran zorbalığı anketine göre “*Hakkımda yalan söylerler*” sorusuna ankete katılan toplam 230 kişinin 36 i bir kere, 41 kişi ise birden fazla cevabını vermiştir.

230 öğrenci içerisinde, 36 öğrenci “bir kere”, 41 öğrenci ise “birden fazla” maddesini işaretlemiştir. Bu maddede “birden fazla” seçeneğini işaretleyen öğrencilere bakıldığında Demre ve Finike ilçelerimizde diğer ilçelere nazaran anlamlı bir farklılık vardır.

Finike’de katılımcı öğrencilerin %38,8’i “birden fazla” seçeneğini işaretlemiş iken Finike’den sonra bu seçeneğin en çok işaretlendiği İlçemiz Kaş’ta bu oran %17’dir. Diğer ilçelerde bu oran şöyledir: Demre: %2,6, Elmalı: %16,6 ve Kumluca: %16’dır.

Maddenin işaretlenmesinde cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Yaş ve sınıf düzeyleri açısından “bir kereden fazla” seçeneğini işaretleyen öğrencilerin yaş ve sınıf düzeyleri açısından bakıldığında 5. Sınıf öğrencilerinin ve 8. Sınıf öğrencileri arasındaki fark dikkate değerdir.

Yaş ve sınıf düzeylerine göre maddenin (birden fazla seçeneğinin) işaretlenme oranları şöyledir: 11 yaş: 8,3; 12 yaş: %21,6; 13 yaş: %20,3; 14 yaş: %17,7; 15 yaş: %25 (uygulama grubunda 15 yaşında sadece 4 öğrenci vardır). Bu maddede “birden fazla” seçeneğini işaretleyen öğrencilerin sınıf seviyeleri ise şöyledir: 5. Sınıf: % 6,8;, 6. Sınıf: 20,6 , 7. Sınıf: %16 ve 8. Sınıf: % 31’dir.

Olası Nedenler ve Etkileri:

- 1) Anne babanın yalan söylemesi, aile çevresinde yalana sık başvurulması.

Çocuklar çok iyi bir taklitçidir, öncelikle ailesini model ve örnek alacaklardır.

- 2) Çocuk ebeveynleri ya da bir başka büyüğü tarafından aşağılanarak ya da ceza ile terbiye edilmeye çalışılıyorsa yalan söyleyebilir.
- 3) Problem yaşadığı arkadaşlarını yalnızlaştırmak ve grup dışına itmek istiyor olabilir.
- 4) Öz güveni ve öz saygısı düşük çocuklar, saldırganlık ya da suçluluk duygusu olan çocuklar yalan söylemeyi alışkanlık haline getirebilir.
- 5) Herhangi bir istenmeyen davranışta bulunan öğrenci davranışa gelecek yaptırımın önüne geçmek için arkadaşına iftira atabilir.
- 6) Bazen çocuklar sosyal becerileri akranlarına göre gelişmemiş arkadaşlarını kıskırtmak ve/ya onları kullanmak için onları kandırmak amaçlı yalan söyleyebilirler.

Öneriler:

- 1) Aile eğitimlerine önem verilmeli. Eğer bu davranış bozukluğunu yoğun olarak sergileyen öğrenciler varsa velisi ile birebir görüşülmeli, gerekirse aile ziyareti yapılarak çocuk doğal ortamında gözlemlenmeli.

Ebeveynlerin tutarlılığı, açık sözlü olması, yalanı problem çözme metodu olarak kullanmamaları, çocuktan kapasitesi üzerinde beklentiye girmemeleri vs. ve böylece çocuğa olumlu rol model olmaları anlatılmalıdır.

- 2) Okulda ya da evde olumlu, dürüst davranışlar fark edilmeli, bu davranışlar pekiştirilecek tarzda ödüllendirilmeli.

- 3) Çocuklara dürüst davranmaktan korkmamaları suçlu olduklarında dahi dürüstlüğü daha yapıcı karşılık göreceği anlatılmalı
- 4) Problem çözme becerileri ve iletişim becerileri eğitimleri yapılmalı, çocukların arkadaşlarıyla (ya da başkalarıyla) yaşadıkları problemleri çözümde yalan (ya da başka olumsuz ve işlevsiz) yollarla çözmeye çalışmamaları sağlanmalıdır.
- 5) Sosyal becerileri düşük olan öğrencilerin yalan/iftira gibi davranışlarla mağdur olmalarına karşı okulda atılganlık eğitimleri verilmelidir.
- 6) Gerekliğinde yalan söyleyen çocuk ailesiyle birlikte psikolojik destek almak için refere edilmelidir.

K. Bana ait eşyalara bilerek zarar verirler

Uygulanan akran zorbalığı anketine göre **“Bana ait eşyalara bilerek zarar verirler.”** sorusuna ankete katılan toplam 230 kişinin 21 i bir kere, 11 kişi ise birden fazla cevabını vermiştir.

L. Bana ait bir şeyi kırıp bozmaya çalışırlar

Uygulanan akran zorbalığı anketine göre **“Bana ait eşyaları kırıp bozmaya çalışırlar.”** sorusuna ankete katılan toplam 230 kişinin 20 i bir kere, 10 kişi ise birden fazla cevabını vermiştir.

M. Beni o kadar korkuturlar ki onlardan uzak dururum

Uygulanan akran zorbalığı anketine göre **“Beni o kadar korkuturlar ki onlardan uzak dururum.”** sorusuna ankete katılan toplam 230 kişinin 20 si bir kere, 9 kişi ise birden fazla cevabını vermiştir.

N. Okula giderken ya da okuldan dönerken beni rahatsız ederler

Uygulanan akran zorbalığı anketine göre **“Okula giderken ya da okuldan dönerken beni rahatsız ederler.”** sorusuna ankete katılan toplam 230 kişinin 18 i bir kere, 12 kişi ise birden fazla cevabını vermiştir.

O. Görünüşümle alay ederler.

Uygulanan akran zorbalığı anketine göre **“Görünüşümle alay ederler.”** sorusuna ankete katılan toplam 230 kişinin 33 i bir kere, 27 kişi ise birden fazla cevabını vermiştir.

Bu maddede “birden fazla” seçeneğini işaretleyen öğrencilere bakıldığında Finike ilçemizde diğer ilçelere nazaran anlamlı bir farklılık vardır.

Finike’de katılımcı öğrencilerin %25’i “birden fazla” seçeneğini işaretlemiş iken Finike’den sonra bu seçeneğin en çok işaretlendiği İlçemiz Kumluca’da bu oran %10,7’dir. Diğer ilçelerde bu oran %10’un altındadır.

Maddenin işaretlenmesinde cinsiyet, yaş ve sınıf düzeyi açılarından anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Olası Nedenler ve Etkileri:

Anketin uygulandığı öğrenciler, içinde buldukları yaş dönemi nedeniyle ergenlik dönemine yeni girmiş veya girmek üzere olan çocuklardır. Birçok açıdan farklı fiziksel değişim geçiren ergenler değişen, gelişen bedenlerine uyum sağlamaya çalışırken, adapte olmakta zorlanabilmektedirler.

Ergenlik döneminde beden algısı / imajı da ergenler için oldukça önemlidir. Çünkü beden algısı olumsuz olan ergenin özgüven problemi yaşama ihtimalide artar. Özgüven eksikliği ise, mutsuzluk, sosyal ilişkilerde yetersizlik, okul

başarısızlığı gibi birçok probleme yol açabilmektedir.

Ergenlik dönemi içerisindeki genç için değişen beden yapısı nedeniyle diğer insanların kendisini nasıl gördüğü de çok önemli olmaktadır. Ergen, bedenindeki değişimleri anlamaya ve durumuna uyum sağlamaya çalışırken; kendisindeki değişiklikleri akranları ile de kıyaslar.

Bilindiği gibi ergenliğe geçiş her bireyde aynı anda başlamaz. Her ne kadar yaklaşık bir yaş dönemi belirtilse de bazı çocuklar erken adım atarken bazıları ise ergenliğe geçişte gecikebilir. Ergenliğe farklı geçiş ve bireysel özellikler vs. nedenlerle aynı yaş dönemindeki ergenlerin görünüşleri de farklı olabilir.

Örneğin bir öğrencinin akranlarına nazaran boyu henüz uzamadığı halde, ses tonu değişmiş veya bedeninde kıllanması artmış olabilir. Bu esnada özellikle çeşitli açılardan dikkat çekici biçimde değişime uğrayan öğrencilere biraz daha dikkat etmek faydalı olabilir. Örneğin, arkadaşlarına göre oldukça kısa kalmış veya oldukça kilo almış veya da oldukça uzamış öğrenciler durumlarına göre çeşitli lakaplarla karşılaşabilir ve dikkat çeken bedensel görünüşleri nedeniyle alay edilmeye maruz kalabilirler.

Öneriler:

Ergenlerin olumlu beden algılarına sahip olabilmeleri, kendileri ve akranlarında olan değişimleri de doğal karşılayabilmeleri için aşağıdaki bazı çalışmalar önerilebilir:

- ✓ Ergenlik dönemi genel özellikleri dışında özel olarak da ergenlik dönemi fiziksel özellikler (değişimler) konusu hakkında bilgilendirme faaliyetleri yapılabilir: Afiş vb. görsellerle panolar hazırlanabilir, birden fazla eğitimci ile kız ve erkek öğrencilere bedensel değişimler vb. konularda ayrı gruplar

halinde ve açıklayıcı bilgilendirme yapılarak, öğrencilerin konu hakkında daha kalıcı bilgi edinmeleri sağlanabilir.

- ✓ Özgüven geliştirmeye yönelik grup rehberliği etkinlikleri yapılabilir.
- ✓ Görünüşle alay etme, lakap takma vb davranışların sergilenmesi durumunda insanların neler hissedebileceklerine dikkat çekebilecek, öğrencilerin empati yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olabilecek grup etkinlikleri yapılabilir.

P. Bana “gerzek” ya da “salak” benzeri sözler söylerler.

Uygulanan akran zorbalığı anketine göre **“Bana “gerzek” ya da “salak” benzeri sözler söylerler.”** sorusuna ankete katılan toplam 230 kişinin 57 i bir kere, 57 kişi ise birden fazla cevabını vermiştir.

Bu maddede “birden fazla” seçeneğini işaretleyen öğrencilere bakıldığında Demre ilçemizde diğer ilçelere nazaran olumlu yönde anlamlı bir farklılık vardır. Demre’de katılımcı öğrencilerin %13’ü “birden fazla” seçeneğini işaretlemiş iken Demre’den sonra bu seçeneğin en az işaretlendiği İlçemiz Kumluca’da bu oran %21’dir. Diğer ilçelerde bu oran şöyledir: Kaş: %24, Elmalı: % 33 ve Finike: %36. Maddenin işaretlenmesinde cinsiyet, yaş ve sınıf düzeyi açılarından anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Olası Nedenler ve Etkileri:

Çocukların argo ve küfürlü konuşmalarının birçok nedeni bulunmakla beraber, en başta, çocuğun etrafındaki olumsuz uyarıcıların fazlalığı denilebilir. Televizyonda, internette hatta aile içinde bile küfürlü ve argo konuşmaların fazlalığı çocuklara kötü model olmaktadır.

Aile içerisinde yanlış yapılan hal ve hareketlerden bahsedecek olursak, birincisi kötü örnek olmaktır. Yani

çocuğun yanında küfürlü ve argo konuşmayı alışkanlık haline getirmek. Bu tabi ki çocuk için kötü bir örnek ve model olacaktır. Bir diğer yanlış hareket de bu olumsuz durumu ödüllendirip bilmeden de olsa kalıcı hale getirmektir ki bu daha da kötü bir durumdur. Açıklayacak olursak. Mesela kimi aileler vardır ki çocuk yeni konuşmaya başladığı bazı kelimeleri çok iyi çıkaramadığı zamanlarda eğlenmek ve kendilerini tatmin etmek için çocukların bu durumlarıyla eğlenmek isterler. Bilmezler ki bu durum çocukluğun en önemli dönemlerinden biri olan dil gelişim dönemini olumsuz etkileyecek.. Örneğin çocuğa anlamını bilmemesini fırsat bilerek bazı küfürler ve argo sözcükler söylettirilir. Çocuk bunu güzel söylese de eksik söylese de söylettirenlerin çok hoşuna gider, gülerler, alkışlarlar. Bu durum böyle devam eder. Ve bunu gören çocuk argo konuştuğunda etrafındaki insanların gülmelerinden onaylayıcı tavırlarından dolayı yaptığı bu davranışın güzel bir davranış olduğunu öğrenir ve farkında olmadan bu olumsuz davranışı pekiştirilmiş olur.

Öneriler:

Çocuklar, her davranışta olabileceği gibi küfürde de bizi (yetişkinleri) örnek alacaktır. Yetişkinlerin konuşmalarını duyan çocuklar bu konuşmalara alışacak ve normal karşılayacaktır. Çocukların yanında bu tür konuşmalardan sakınmak gerekir.

Çocuklar yetişkinlere karşı kızgınlığını rahatça ifade edebiliyorsa, olumsuz duygularını belirtmek için daha az küfürlü sözcükler kullanacaktır. Yani çocuk sinirli olsa da anne-baba ile öğretmen karşı kendini ifade edebilmelidir.

Uygun olanlar ve olmayanları tanımlayan kelimelerin listelerini hazırlayabilirsiniz. Çocuk uygun olanları kullandığında onu ödüllendirin. İstenmeyen kelimeleri kullandığında ise görmezden gelmeyi

kullanabilir ya da verilecek ödülün vazgeçebilirsiniz.

Çocuk küfürlü konuştuğunda abartılı kızgınlık veya şaşkınlık gibi tepkiler vermeyin. Dikkati başka noktaya dağıtın.

Kötü söz söyleyen çocuktan, 5 dakika bu kelimeyi tekrarlamasını isteyerek hafif bir ceza uygulayabilirsiniz.

Kişisel olarak küfretmenin onlardaki tesirini sizinle paylaşmaları konusunda çocukları yüreklendirin.

Davranış üzerine odaklanmak yerine bunun ardındaki inanca yönelin. Bu davranışın altında büyük olasılıkla dikkat çekmek, güç sahibi olmak, incinmiş duygularıyla baş etmek ve yenilgi durumunda yardım almak gibi duygular yatmaktadır.

R. Beni Tekmelerler

Uygulanan akran zorbalığı anketine göre "**Beni tekmelerler.**" sorusuna ankete katılan toplam 230 kişinin 12 si bir kere, 9 kişi ise birden fazla cevabını vermiştir.

S. Beni döverler

Uygulanan akran zorbalığı anketine göre "**Beni döverler.**" sorusuna ankete katılan toplam 230 kişinin 10 u bir kere, 14 kişi ise birden fazla cevabını vermiştir.

Ş. Çelme takıp beni düşürmeye çalışırlar

Uygulanan akran zorbalığı anketine göre "**Çelme takıp beni düşürmeye çalışırlar.**" sorusuna ankete katılan toplam 230 kişinin 26 sı bir kere, 27 kişi ise birden fazla cevabını vermiştir.

T. Arkadaşlarımla aramı bozmaya çalışırlar.

Uygulanan akran zorbalığı anketine göre "**Arkadaşlarımla aramı bozmaya çalışırlar.**" sorusuna ankete katılan toplam 230 öğrenci içerisinde, 43 öğrenci "bir kere", 38 öğrenci ise "birden fazla" maddesini işaretlemiştir.

Bu maddede "birden fazla" seçeneğini işaretleyen öğrencilere bakıldığında Finike ilçemizde diğer ilçelere nazaran anlamlı bir farklılık vardır.

Finike'de katılımcı öğrencilerin %38'i "birden fazla" seçeneğini işaretlemiş iken Finike'den sonra bu seçeneğin en çok işaretlendiği İlçemiz Kaş'ta bu oran %15'tir. Diğer ilçelerde bu oran şöyledir: Demre: %5, Elmalı: % 13 ve Kumluca: %12,5.

Maddenin işaretlenmesinde yaş ve sınıf düzeyi açısından 11 yaşında öğrenciler ve 5. Sınıf seviyesindeki öğrenciler açısından diğer yaş ve sınıf düzeylerine göre olumlu yönde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. 11 yaşındaki öğrencilerde "birden fazla" işaretleme oranı %4 iken diğer yaş gruplarında şöyledir: 12 yaş: %20 , 13 yaş: %15 , 14 yaş: %22 15 yaş: %50 (uygulama grubunda 15 yaşında sadece 4 öğrenci vardır). Bu maddede "birden fazla" seçeneğini işaretleyen öğrencilerin sınıf seviyeleri ise şöyledir: 5. Sınıf: % 6,8 , 6. Sınıf: 15,5 , 7. Sınıf: %17 ve 8. Sınıf: % 20,9 .

Maddenin işaretlenmesinde cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Olası Nedenler ve Etkileri:

Ergenler için akran gruplarına kabul edilme ve grupta kabul görme önemlidir. Akran grubu tarafından ergenin kabul edilmesi ve akranlarının kendisi hakkında iyi düşünceler taşıması, onun için her şeyden önemlidir. Çoğu yetişkine oranla ergen akranlarının görüşleriyle ve grup uygulamalarıyla yönetilmeye,

davranışlarını inançlarını ve değerlerini düzeltmeye ve düzenlemeye hazırdır. Küçük şeyler yetişkinlere oranla ergenlerde daha fazla anlam ifade eder. Dolayısı ile akran grubu, ergen için güven yaratır ve birincil deneyim kaynağıdır. Akran grubu ergene neyi yapıp neyi yapmayacağını, neyi kabul edip, neyi kabul etmeyeceğini öğretir. Ergen akran grubuna kabul edilir ise gencin en rahat ettiği yer olur. Grubun konumu gencin konumu haline gelirken, grubun jargonu gencin jargonu olur. Bu şekilde genç grupta statü kazanır. Ayrıca genç ebeveynlerin otorite ve kontrolünden uzak olmak için özgürleşmek adına yaptığı mücadelesine burada destek bulur. Böylece akran grubu, gence dünyasını anlama ve yorumlama fırsatı verir, kendini ve evreni anlamlandırmasına yardımcı olur. Artık arkadaşlarım benim hayatımdır demeye başlar (Horroks 1965: 22). Bu bağlamda akran gruplarıyla uyum gösteremeyen ya da onlarla yeterince vakit geçiremeyen gençlerin yaşadıkları sosyal izolasyon süreci sonunda sapmış davranış gösterme, depresyona girme ve hatta intihar düşüncesi taşıma risklerinin diğer gençlere göre artış kaydettiği görülmektedir.

Öneriler:

Birçok ergen, arkadaşlık sorunlarından ötürü ciddi sorunlar yaşarlar. Ne yazık ki, anne babaların genel tavsiyeleri ergen dünyasında bir işe yaramaz veya işleri daha da kötüleştirir. Çünkü anne babalar, çocukları ile ilgili dedikodu yapıldığında, çocukları yalnız kaldığında, serviste çocukları ile dalga geçildiğinde, doğum günü partisine kimse gelmediğinde, whatsapp grubuna sadece o alınmadığında, duygusal olarak yoğun ve kendi çocuklarını zorlayıcı tepkiler verme eğilimindedirler. Anne babalar bu durumdan o kadar etkilenir ki, çocuklar kendilerini bırakıp anne babalarının üzülmemesini dert ederler!

Bu nedenle, bu sorunların çözümü için, sosyal açıdan başarılı ergenlerin davranışlarından kaynak alan yöntemler kullanmak gereklidir. Bu süreç bazen uzun ve zahmetli olsa da, ergenlerin sağlıklı gelişimine ve mutluluğuna büyük katkılarda bulunur.

Bazı çocukların akran zorbalığına uğrama ihtimali daha düşüktür. Diğer bir deyişle sindiren çocuk her çocuğu sindiremez. Sindirilemeyen çocukların özelliklerine dikkat edilecek şu özellikler gözlenebilir :

- * Sosyal ilişkileri ve özellikleri gelişmiştir.
- * Çatışmaları çözmede ve diğer çocukların yardım almalarında aktif rol üstlenebilir.
- * Uzlaşabilir ve farklı çözümler sunabilir.
- * İnsanların duygularının farkına varabilir.

U. Başkalarının benimle konuşmasına engel olurlar.

Uygulanan akran zorbalığı anketine göre **“Başkalarının benimle konuşmasına engel olurlar.”** sorusuna ankete katılan toplam 230 öğrenci içerisinde, 33 öğrenci “bir kere”, 31 öğrenci ise “birden fazla” maddesini işaretlemiştir.

Bu maddede “birden fazla” seçeneğini işaretleyen öğrencilere bakıldığında Finike ilçemizde diğer ilçelere nazaran anlamlı bir farklılık vardır.

Finike’de katılımcı öğrencilerin %41,6’sı “birden fazla” seçeneğini işaretlemiş iken Finike’den sonra bu seçeneğin en çok işaretlendiği İlçemiz Kaş’ta bu oran %12’dir. Diğer ilçelerde bu oran şöyledir: Demre: %2, Elmalı: % 3 ve Kumluca: %8,9.

Maddenin işaretlenmesinde cinsiyet, yaş ve sınıf düzeyi açılarından anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Olası Nedenler ve Etkileri & Çözüm Önerileri:

Bu madde daha önce değerlendirilen “Arkadaşlarımla aramı bozmaya

çalışırlar.” maddesi ile benzerlik gösteren (paralel) bir madde olmasından kaynaklı daha önce açıklama ilgili maddenin açıklamalarına bakılabilir.

Ü. İzin olmadan bana ait eşyaları alırlar.

Uygulanan akran zorbalığı anketine göre **“İzin olmadan bana ait eşyaları alırlar.”** sorusuna ankete katılan toplam 230 öğrenci içerisinde, 42 öğrenci “bir kere”, 34 öğrenci ise “birden fazla” maddesini işaretlemiştir.

Bu maddede “birden fazla” seçeneğini işaretleyen öğrencilere bakıldığında ilçelerimiz arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Maddenin işaretlenmesinde yaş ve sınıf düzeyi açısından 11 yaşında öğrenciler ve 5. Sınıf seviyesindeki öğrenciler açısından diğer yaş ve sınıf düzeylerine göre olumlu yönde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. 11 yaşındaki öğrencilerde “birden fazla” işaretleme oranı %4 iken diğer yaş gruplarında şöyledir: 12 yaş: %16 , 13 yaş: %16,9 , 14 yaş: %17,7 15 yaş: %25 (uygulama grubunda 15 yaşında sadece 4 öğrenci vardır). Bu maddede “birden fazla” seçeneğini işaretleyen öğrencilerin sınıf seviyeleri ise şöyledir: 5. Sınıf: %6,8 , 6. Sınıf: 13,7 , 7. Sınıf: % 13,5 ve 8. Sınıf: % 20,9 .

Maddenin işaretlenmesinde cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Olası Nedenler ve Etkileri:

Bir çocuk veya genç hırsızlık yaptığında / çaldığında, ebeveynler doğal olarak endişelenir. Çocuğunun çalmasına neden olan şey hakkında endişelenir ve oğlunun veya kızının "bir hırsız / çocuk suçlu" olup olmadığını merak ederler.

Çok küçük bir çocuğun ilgisini çeken bir şeyi alması normaldir. Bu, başka birine ait bir şeyleri almanın yanlış olduğunu

anladıkları üç ila beş yaşa kadar çalmak / hırsızlık olarak görülmemelidir. Ebeveynler çocuklarına eşyalar hakkındaki doğruları başkalarını göz önünde bulundurarak aktif olarak öğretmelidir. Ebeveynler de rol modelleridir.

Hırsızlığın yanlış olduğunu öğrenmelerine rağmen, büyük çocuklar veya gençler birçok nedenle çalmaktadır. Eğer bir erkek ya da kız kardeş sevgi veya hediyelerden hoşlanıyorsa çocuk eşitlik sağlamak için çalabilir. Bazen bir çocuk arkadaşlarına karşı cesaret gösterisi olarak çalabilir veya aileye veya arkadaşlarına hediye vermek ya da akranları tarafından daha fazla kabullenmek için çalabilir. Çocuklar, kimseye bağımlı olmak istemedikleri için de çalabilirler, bu nedenle ihtiyaç duyduklarını alırlar.

Ebeveynler, çocuğun daha fazla dikkat çekmek için çalıp çalmadığını düşünmelidir. Bu durumlarda, çocuk öfke sergileyebilir veya ailesi ile "eşit" olmaya çalışıyor olabilir; çalınan nesne sevgi veya şefkatin yerini alabilir. Ebeveynler, çocuğu önemli bir aile üyesi olarak daha fazla tanımak için gayret göstermelidir.

Öneriler:

“Çocuk neden hırsızlık yapıyor?” sorusu sorulmazsa bulunacak çözümler geçici çözümler olabilecektir. Bu nedenle, çalma davranışının nedeni ya da nedenleri iyi araştırılmalıdır. Bazı ergenler sırf kendilerine verilen harçlıklar yetmediği için, bazıları ise arkadaşları ile gittikleri ortamlarda daha fazla paraya ihtiyaç duydukları için çalarlar.

Bazı gençler madde bağımlılığı nedeniyle ve kullandıkları maddeyi satın almak için para ya da değerli eşyalar, ziynet eşyaları çalarlar. Araştırmanızın sonucunda neye ulaşırsak ulaşalım ergene yardımcı olacak şekilde hareket etmeye özen gösterilmelidir.

Açıkça suçlama ve yadırgama sözleri hiç söylenmemelidir. Bu tür sözler ergenler ve çocuklarla iletişim kurmayı engelleyici özelliktedir ve onların doğruları öğrenmesine ve doğru yoldan gitmelerine hiçbir olumlu etkileri olmayacaktır.

Çocuğun temel gereksinimlerini karşılayacak miktarda harçlık verilmelidir. Ailenin maddi durumu ne olursa olsun her istediği alınan ya da yapılan çocuk doyumsuz ve şımarık olur. Bu da çocuğun gelişimine ciddi derecede zarar verir.

Çocuk dürüst davrandığında ödüllendirilmelidir.

Eğer çocukta bu konuda bir eğilim olduğu düşünülüyorsa etrafta çanta, cüzdan ya da bozuk para bırakılmamalıdır.

Çalma davranışının tekrarlaması ve sıklaşması uzman yardımı alınmasını gerektirir.

V. Bana ait eşyaları çalarlar

Uygulanan akran zorbalığı anketine göre **“Bana ait eşyaları çalarlar.”** sorusuna ankete katılan toplam 230 kişinin 20 si bir kere, 12 kişi ise birden fazla cevabını vermiştir.

Y. Paramı çalarlar

Uygulanan akran zorbalığı anketine göre **“Paramı çalarlar.”** sorusuna ankete katılan toplam 230 kişinin 24 ü bir kere, 11 kişi ise birden fazla cevabını vermiştir.

Z. Sana bu tür davranışları çoğunlukla kız arkadaşların mı yoksa erkek arkadaşların mı yapıyor?

40 öğrenci akran zorbalığı davranışına genelde kız arkadaşlarından maruz kaldığını söylerken, 111 öğrenci erkek arkadaşlarından maruz kaldığını söylemiştir, 79 öğrenci ise hem kız hem de erkek arkadaşlarından maruz kaldığını söylemiştir.